

потреби внутрішньо переміщених осіб задля впровадження ефективних програм реінтеграції як в умовах війни, так і у післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Жаворонок, А. В. (2023). Ринок праці в контексті системи економічної та соціальної безпеки: Роль, елементи, аналіз та значення. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 12(2), 190–196. Отримано з: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/244/198>
2. Кабінет Міністрів України (2023). Працевлаштування є найкращим інструментом інтеграції ВПО у приймаючі громади, – Ірина Верещук. Доступ через: <https://www.kmu.gov.ua/news/pratsevlashtuvannia-ie-naikrashchym-instrumentom-intehratsii-vpo-u-pryimaiuchi-hromady-iryna-vereshchuk>.
3. Каплан, Ю. Б. (2017, 29 грудня). «Особливості інтеграції та адаптації внутрішньо переміщених осіб у нових територіальних громадах: Питання реалізації політичних прав і свобод». Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. Доступ через: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/osoblivosti-integracii-ta-adaptacii-vnutrishno-peremishchenikh-osib-u-novikh>
4. Міністерство соціальної політики України. Внутрішньо переміщені особи – Міністерство соціальної політики України. (б. д.). Доступ через <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html>
5. Українська Гельсінська спілка з прав людини (2023). Працевлаштування переселенців через центри зайнятості: з якими проблемами стикаються ВПО. Доступ через <https://www.helsinki.org.ua/articles/pratsevlashtuvannia-pereselentsiv-cherez-tsentry-zayniatosti-z-iakymy-problemamy-stykaiutsia-vpo/>
6. Сприяння адаптації ВПО та посиленню їх спроможності щодо працевлаштування у приймаючих громадах – Громада-влада: Діалог, довіра, дія. (б. д.). Громада-влада: діалог, довіра, дія. <https://osbb-ok.org.ua/posts/spriyannya-adaptaciyi-vpo-ta-posilennyu-yix-spromozhnosti-shhodo-pracevlastuvannya-u-priimayucix-gromadax>
7. Томашевська, К. (2023). Інноваційні моделі надання соціальних послуг ВПО: Теоретичний аспект. Актуальні проблеми соціальної сфери. Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка. 81–82. Отримано з http://eprints.zu.edu.ua/36966/1/Макет_2023.pdf

Каменев М.М., студент МП-2

кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
m.kamenev@ukma.edu.ua

Наукова керівниця: **Романова Н.Ф.**, кандидат педагогічних наук,
доцентка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
natalia.romanova@ukma.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВПО В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України приносить багато горя та проблем нашим громадянам, які, рятуючись, змушені шукати більш безпечні

місця для збереження свого життя. Після переїзду та офіційної реєстрації за новим місцем проживання громадяни отримують статус внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО). Наразі, за даними Міністерства соціальної політики України, в нашій країні налічується близько 4,9 млн громадян з числа ВПО (Кабінет Міністрів України, 2023). Найбільша чисельність таких осіб (67%) переїхали зі Сходу та Півдня країни, серед яких 60% жінок, ще 21,6% - діти до 17 років. Майже 22% становлять особи, старші 65 років (Національний інститут стратегічних досліджень, 2023).

Після оформлення та отримання необхідних документів перед працездатними особами постає питання працевлаштування, оскільки саме наявність роботи допомагає забезпечувати стабільний дохід та уникати нових складних життєвих обставин. Однак пошук роботи є доволі складним завданням, оскільки в приймаючих громадах через збільшення кількості ВПО, закриття підприємств та релокацію місцевого бізнесу суттєво зменшилася кількість робочих місць.

Відповідно до діючого законодавства, проблемою працевлаштування ВПО займаються центри зайнятості, фахівці яких здійснюють пошук вакансій на єдиній платформі (діючій одночасно у всіх регіонах країни), що дозволяє оперативно знаходити нові робочі місця. Серед найбільш поширених проблем, з якими стикаються ВПО у пошуках роботи: мала кількість потрібних вакансій, низька заробітна плата, відсутність житла, брак необхідних документів, проблеми зі здоров'ям та складність доступу до соціальних закладів (Українська Гельсінська спілка з прав людини, 2023). Ще одна проблема пов'язана з ментальним здоров'ям людей через життя в умовах війни. Тож спостерігаються хронічний стрес; низька вмотивованість до пошуку роботи; невпевненість у майбутньому; складнощі комунікації та адаптації у приймаючих громадах (Білик, 2017).

Для подолання зазначених проблем держава докладє певних зусиль шляхом впровадження нових програм з працевлаштування, з врахуванням умов війни. Особливість цих програм полягає у тому, що надаються послуги не тільки із пошуку роботи, але й забезпечення безкоштовним професійним навчанням, ваучерами або грантами для започаткування або розвитку вже існуючого малого бізнесу (Кабінет Міністрів України, 2024). Є цікавий досвід об'єднання зусиль державного та громадського секторів у цій сфері. Наприклад, Державна служба зайнятості спільно з Career Hub ГО «Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності»» в межах програми USAID «Мріємо та діємо» впроваджує програму з працевлаштування молоді (Careerhub, 2023). Мета цієї програми – створення умов для кар'єрного розвитку через молодіжні інновації та креативні проекти, щоб зацікавити молодь у розвитку власної справи, навчити орієнтуватися на ринку праці та бути готовими до реалізації власних ідей.

Інший приклад стосується новацій, пов'язаних з допомогою людям після перебування в окупації (впроваджуються Центрами підтримки «Я-Маріуполь»). Фахівці цих центрів надають комплексну допомогу ВПО, що охоплює не лише пошук робочих місць, але, що важливо, медичну підтримку та гуманітарну допомогу (Mhelp, Центри підтримки «Я – Маріуполь», 2023). З минулого року впроваджуються компенсаційні програми для роботодавців зі створення нових робочих місць в умовах війни (Постанова КМУ від 10.02.2023 р., № 124). Для ветеранів війни та осіб, які отримали інвалідність внаслідок поранень, запроваджуються спеціальні Програми підтримки з надання грантів для розвитку власної справи та створення нових робочих місць.

Тож можна зробити висновок, що проблема працевлаштування поступово входить до пріоритетних напрямків державних органів влади та громадського сектору. Хоча далеко не всі означені проблеми ВПО враховуються центрами зайнятості, що може утруднювати процес пошуку потрібної вакансії. Тому діючі програми необхідно розвивати та створювати нові, у тому числі на регіональному та місцевому рівнях.

Список використаних джерел:

1. Кабінет Міністрів України. (2023, 12 травня). Послуги для ВПО від служби зайнятості. <https://www.kmu.gov.ua/news/posluhy-dlia-vpo-vid-sluzhby-zainiatosti>
2. Міністерство соціальної політики України. Внутрішньо переміщені особи. <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html>
3. Національний інститут стратегічних досліджень. (2023, 24 жовтня). Внутрішні вимушені переміщення: обсяги, проблеми та способи їх вирішення. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/vnutrishni-vymusheni-peremishchennya-obsyahy-problemy-ta-sposoby-yikh>
4. Українська Гельсінська спілка з прав людини. (2023, 1 березня). Працевлаштування переселенців через центри зайнятості: з якими проблемами стикаються ВПО. <https://www.helsinki.org.ua/articles/pratsevlashtuvannia-pereselentsiv-cherez-tsentry-zainiatosti-z-iakymi-problemamy-stykaiutsia-vpo/>
5. Білик, О. І. (2017). Основні проблеми зайнятості внутрішньо переміщених осіб в Україні. Scientific review, 7(39). <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/download/1282/1386>
6. Лібанова, Е. М. (2023). Гендерні відмінності на ринку праці: уроки Клаудії Голдін для України: Премія з економіки пам'яті Альфреда Нобеля 2023 року. Вісник НАН України, (12), 47-60. <https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2024/01/240105163500254-4711.pdf>
7. Кабінет Міністрів України. (2024, 7 березня). Що пропонує служба зайнятості внутрішньо переміщеним особам? <https://www.kmu.gov.ua/news/shcho-proponuie-sluzhba-zainiatosti-vnutrishno-peremishchenym-osobam>
8. Careerhub. Програми з перекваліфікації безробітної молоді в Україні. <https://careerhub.in.ua/allprojects/programy-z-perekvalifikacziyi-bezrobitnoyi-molodi-v-ukrayini/>
Mhelp. Центри підтримки "Я – Маріуполь". <https://mhelp.org.ua/projects/tsentry-pidtrymky-ya-maryupol>